

Nr 62

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående utökning av kulturfondens för Sverige och Finland kapital: given Stockholms slott den 21 februari 1964.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Ragnar Edenman

Propositionens huvudsakliga innehåll

Kulturfonden för Sverige och Finland bildades efter beslut år 1958. Dess ändamål är att främja de kulturella förbindelserna mellan de båda länderna. Fondkapitalet utgör efter en år 1962 beslutad förhöjning 10 miljoner kr. I propositionen föreslås en ytterligare utökning av kapitalet med 5 miljoner kr. till sammanlagt 15 miljoner kr. Den årliga avkastningen av fondkapitalet skulle härigenom komma att uppgå till ca 900 000 kr. Förslaget får bl. a. ses som en av de olika åtgärder som vidtages för att stärka samhörigheten mellan det finsktalande Finland och de övriga nordiska länderna.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1964.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, SKOGLUND, EDENMAN, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Edenman, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter följande.

År 1960 bildades med stöd av riksdagens beslut (prop. 1958: B 57, rskr B 129) en fond med ändamål att främja de kulturella förbindelserna mellan Sverige och Finland. Det då anvisade fondkapitalet utgjorde 5 miljoner kr. och erhöles genom avsättning av räntelikvider, som erlades av Finland för under krigsåren lämnade svenska statskrediter. År 1962 godkände riksdagen (prop. 1962: 83, rskr 191) en överenskommelse mellan Sverige och Finland, som innebar att ytterligare 5 miljoner kr. skulle avsättas till fonden. I enlighet med nämnda beslut har under budgetåren 1959/60, 1960/61 och 1962/63 avsatts sammanlagt 10 miljoner kr., varav hälften tillgodoförts fonden i finska mark och hälften i svenska kronor. Avsättningen har gått till på så sätt att av de inflytande räntelikviderna överenskomna belopp omedelbart utbetalts till fonden över ett särskilt avsättningsanslag under åttonde huvudtiteln.

Genom överenskommelse mellan de båda länderna fastställdes år 1960 stadga för kulturfonden av vilken framgår, att den har till ändamål att främja de kulturella förbindelserna mellan länderna genom att i form av bidrag ur fondkapitalets avkastning understödja strävanden att öka kännedomen om och kontakten mellan de båda ländernas kultur, näringsliv och folk. Avkastningen disponeras av en styrelse bestående av sex ledamöter, av vilka tre utses av vardera landets regering.

Avkastningen av det nuvarande fondkapitalet uppgår per år till ca 275 000 kr. i Sverige och i Finland till ett något högre belopp. Fördelning av bidrag ur fonden sker en gång årligen. Bland de ändamål till vilka bidrag lämnats ur fonden kan nämnas konstatställningar, konserter, teatergästspel, tryckning, vetenskapliga undersökningar, studieresor och understöd till föreningar för en verksamhet i enlighet med fondens syfte.

Styrelsen för kulturfonden har i skrivelse den 30 oktober 1963 anhållit, att av de räntemedel som Finland kommer att erlægga på sin krigsskuld till Sverige ett belopp av 5 miljoner kr. måtte överföras till fonden för en utökning av dess kapital.

I skrivelsen konstaterar styrelsen, att erfarenheterna av kulturfondens hittillsvarande verksamhet varit mycket positiva och att det visat sig att fonden fyller ett behov. Det sammanlagda belopp som begärts i ansökningarna om bidrag har varje år överstigit de medel som varit tillgängliga för utdelning. Många be- hjärtansvärda förslag har delvis eller icke alls kunnat beaktas.

Styrelsen pekar på tre ändamål, som det är särskilt aktuellt att stödja med medel från fonden. Sålunda har beslut fattats om att ett led i fondens fortsatta verksamhet skall vara att anordna Sverigeveckor i Finland och Finlandsveckor i Sverige. Den första svenska veckan i Finland avses komma till stånd i oktober 1964. En åtgärd som styrelsen finner angelägen är att i olika former stödja de till ett antal av omkring 100 000 uppgående finländarna i Sverige. Slutligen erin- rar styrelsen om behovet av att på olika sätt bidra till att det i Finland kom- mer att finnas personer med åtminstone viss kunskap i svenska, inte minst därför att sådana kunskaper krävs för Finlands deltagande i det nordiska samarbetet.

Departementschefen. Kulturfonden för Sverige och Finland har nu varit i verksamhet under så lång tid att det hunnit visa sig, att den fyller en viktig upp- gift i kultursamarbetet mellan de båda länderna. Intresset för fonden har under senare år kraftigt ökat. Enligt vad jag inhämtat har sålunda antalet ansökningar om bidrag innevarande år stigit med ungefär en tredjedel i förhållande till före- gående år. Bidragen ur fonden utgör enligt min mening ett mycket värdefullt komplement till de statliga medel som i båda länderna årligen anvisas för svensk- finländska kulturändamål.

Styrelsen för kulturfonden har i sin framställning om en höjning av fondkapi- talet motiverat sitt förslag genom att hänvisa till vissa områden, som det enligt styrelsens uppfattning är särskilt angeläget att stödja men som samtidigt är mycket kostnadskrävande. Jag finner motiveringarna beaktansvärda. Frågan om förstärkta resurser för fonden måste emellertid också ses mot bakgrunden av den diskussion som under senare år förts — inte minst inom Nordiska kulturkom- missionen — rörande nödvändigheten av att vidtaga åtgärder för att förstärka samhörigheten mellan det finsktalande Finland och det övriga Norden. Därvid har bl. a. vikten av en ökad informationsverksamhet mellan Finland och det övriga Norden framhävts. Från svensk sida har redan olika åtgärder i syfte att förbättra det finska språkets ställning i Sverige och det svenska språkets i Fin- land aktualiserats. Sålunda har i årets statsverksproposition föreslagits en ny professur i finska språket och kulturen vid Stockholms universitet liksom också en utökad kursverksamhet i svenska för finskspråkiga lärare. Enligt min mening är kulturfonden ett lämpligt instrument för att stödja ändamål i syfte att stärka samhörigheten mellan det finsktalande Finland och främst Sverige i sådana fall då medel från årligen anvisade statliga anslag ej kan ställas till förfogande eller då sådana av olika skäl över huvud taget ej kan påräknas. Bl. a. torde det på grund av språksvårigheterna finnas ett betydande behov av förstärkt ömsesidig informationsverksamhet rörande kultur- och näringsliv i de båda länderna. För

det syftet bör bl. a. de föreslagna svenska veckorna i Finland och finländska veckorna i Sverige kunna fylla en viktig uppgift. Allt detta innebär att ökade anspråk ställs på fondens ekonomiska resurser, som redan förut visat sig otillräckliga. Antalet ingivna ansökningar har sålunda varje år varit flerdubbelt större än antalet beviljade bidrag.

Mot bakgrund av vad som här anförts vill jag förorda, att kulturfondens resurser förstärkes genom att fondkapitalet höjes. Ett beslut av den innebörden skulle också stå i god överensstämmelse med den samarbetsöverenskommelse som de nordiska länderna ingick år 1962, det s. k. Helsingforsavtalet. Enligt dess artikel 13 har de fördragslutande parterna enats om att i syfte att stödja och stärka den kulturella utvecklingen främja det fria nordiska folkbildningsarbetet och utbytet inom litteratur, konst, musik, teater, film och övriga kulturområden.

Ökningen av fondkapitalet bör bestämmas till 5 miljoner kr. att avsättas under nästa budgetår, vilket belopp ungefär motsvarar den sammanlagda summa av 4,3 miljoner kr., som Finland under samma tid kommer att inbetala som räntor på sin statsskuld till Sverige. Vid bifall till detta förslag kommer fondkapitalet att fr. o. m. nästa budgetår uppgå till 15 miljoner kr. Med nuvarande förräntning i de båda länderna utgör avkastningen av ett kapital av denna storlek sammanlagt ca 900 000 kr., vilket torde vara tillfyllest för de ändamål som tillgodoses med bidrag ur fonden.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till kulturfonden för Sverige och Finland* för budgetåret 1964/65 under åttonde huvudtiteln anvisa ett anslag av 5 000 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Marianne Soop